

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. De Univocis, Æquivocis, & Denominativis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

partes; Prima continet Antepredicamenta, quae comprehendunt sub se unum ex aminationem univocorum, equivocorum, & analogorum, cum regulas conditiones eorum, quae in predicamento ponuntur; Secunda pars complectitur ipsa predicamenta in speciali, quae quomodo sunt & quomodo distinguuntur si a se aperiunt; Tertia denique post predicamenta quae examinat ea quae omnibus, vel saltem aliquibus sunt communia. Inveniri si.

DISPUTATIO I.

DE ANTE-PRÆDICAMENTIS.

Primum ad ipsa predicamenta movendam manum subsistendum est paululum cum Aristotele in vestibulo, & prius examinanda sunt ea, quae ad predicamenta cognoscenda sunt necessaria: nam ipse quoque Philosophus primò egit de univocis, equivocis, &c. & postea tradit divisionem eorum, quae dicuntur, & eorum quae sunt, ex quibus duas regulas conficit Antepredicamentorum, unam quae prioris, alteram quae posterioris divisionem respicit, de his ego quoque sicut & de predicamentis in communi agam in hac Disputatio-
ne, si igitur.

QUAESTIO. I

De Univocis, Equivocis, & Denominativis.

Univoca definit Aristoteles cap. I.

Quod sint illa quorum nomen est commune ratio verò substantiae per nomen importata est eadem. Quam definitionem veluti bonam recipiunt Authores communiter, unde particularis esse non cupio: &

Dico I. Bene definiuntur univoca illa datâ definitione Aristotelis. Ita unanimis consensus Dialecticorum. Concordat etiam Divus Augustinus Cat. 2. dam dicit, quod univoca sunt res quae & nomine & sui interpretatione junguntur, ut est animal id enim de homine & equo, de fera & avibus dici potest. Probatur declarando omnes ejus particulas. Dicitur quorum nomen, in quo cum aliis equivocis videlicet & denominativis convenit; Non sumitur tamen hic nomen prout contradistinguitur à verbo, sed prout verbum & etiam particula complectitur, nam omnibus istis convenire potest univocatio; dicitur commune ad inveniendum nomen debere esse omnino idem non solum per litteras, sed etiam per pronuntiationem quantitatis, dicitur ratio & ad denotandum univoca non importare solum conceptum formalem, sed etiam objectivum: quia conceptus objectivus & non formalis in illis essentialiter includitur, & quando dicuntur univoca differre ab equivocis, tunc denotantur rationes diversae objectivae, quia experimur quòd ad prolationem vocis equivocae intellectus noster non univocum concipiendum aliquid unum illo nomine significatum, sed quòd ad diversa distrahatur; Dicitur substantiae, per quam particulam non intelligenda est substantia de primo predicamento prout substantia accidenti opponitur, sed intelligitur essentia, ita ut ratio substantiae idem significet, ac ratio essentiae, aliàs non posset contingere univocatio in accidentibus, quod tamen maxime falsum esse patet ex dictis in priori parte, ubi demonstravi & ostendi dari non solum predicabilia essentialia, sed etiam accidentalia, ut est proprium &

accidens; sed certum est quod de ratione universalis sit quòd sit univocum: & quamvis Aristoteles videatur solum voluisse definire univoca essentialia, revera tamen univoca accidentalia excludi non debent, quia eo modo quo animal praedicatur de homine & bruto secundum idem nomen & eandem rationem, ita etiam praedicatur album de nive & cygno; adeoque sequitur quod per ly ratio substantiae intelligi debeat conceptus objectivus essentiae, seu substantialis, seu accidentalis. Hinc est quòd

Nomen Univocationis dupli-

citer accipi possit, primo modo magis proprie, seu ita ut significet eandem rationem essentialiter inclusam, & in eis essentialiter inclusam, & talia dicuntur praedicata univoca essentialia: & haec sola voluisse definire Aristotelem docet Doct. q. 6. praedicam. & exinde magis patet, quia Aristoteles cap. de subst. docet, accidentia praedicari non posse de subjectis nomine & ratione, quod utique falsum est si sub hac definitione comprehendere voluisset univoca accidentalia. Alio modo magis late accipitur nomen univocationis, ita ut significet rationem pluribus communem, sive illa postea sit accidentalis, sive essentialis, unde Scotus hanc distinctionem & divisionem recipiens distinguit I. d. 3. q. 3. & d. 8. q. 3. P. Aliud esse praedicatum univocum, aliud praedicari univocè; & dicit praedicari univocè esse univocum essentialia, quod praedicatur de suis inferioribus secundum idem nomen & eandem rationem essentialia, ut animal de homine & bruto; praedicatum univocum appellat univocum accidentale, quod de suis subjectis praedicatur secundum idem nomen & eandem rationem accidentalem, ut album de lacte & cygno &c.

Univocatio magis propria. Iterum III.

duplex est una perfecta & completa; altera imperfecta & incompleta, seu diminuta. Prima est quando ratio essentialis per nomen commune importata est in pluribus secundum essendi modum, eundemq; ordinem & secundum eundem

II. Nomen univocationis dupliciter sumi potest.

Univocatio propria duplex est completa & incompleta.

perfectiois gradum, quæ etiam solet appellari univocatio Physica, quæ univocatio utpote perfectissima solis speciebus infimis competit, quæ in suis inferioribus est secundum eundem modum, eundem ordinem: non enim respicit prius unum quàm aliud, & secundum eundem perfectiois gradum, nam omnia inferiora individua omnino sunt ejusdem perfectiois essentialis, ita ut unum altero perfectius essentialiter per Dei potentiam esse non posset; Ad univocationem hanc, quæ primum & supremum gradum constituit quatuor requiruntur conditiones; Prima est unitas conceptus intellige tam formalis quàm objectivi; Secunda quòd eodem modo essendi sit in omnibus; Tertia quòd descendat ad individua eodem ordine, & Quarta quòd univocata sint ejusdem perfectiois essentialis, & hæc est purè univoca. *Univocatio incompleta* quæ etiam analoga dicitur, est, cum inter aliqua reperitur solum similitudo formæ, quatenus secundum eandem rationem continetur & contrahitur ad illa, quæ est prima conditio & absolute necessaria ad univocationem, deficiunt tamen ceteræ quæ non sunt simpliciter necessariae, ut in conceptu entis respectu Dei & creaturæ substantiæ & accidentis qui est minimus gradus univocationis; vel saltem aliqua, quatenus scilicet illa eadem ratio licet reperitur in illis secundum eundem essendi modum, non tamen secundum eundem ordinem descendit ad illa: ut numerus respectu binarii & ternarii, vel etiam liceat, quòd eodem ordine descendat ad illa, non tamen secundum perfectiois essentialis gradum sicut se habet genus respectu specierum, quòd perfectius per unam quàm per alteram differentiam contrahitur & hinc patet quomodo intelligendus sit Aristoteles 7. Met. 31. *dicens in genere latere equivocationes.* Hæc univocatio incompleta dicitur etiam Metaphysica & Logica, quia fit in terminis secundæ intentionis, unde ad eam non requiritur æqualitas perfectiois, nec consequenter ad univocationem prout Aristoteles eam definit.

IV.

Dico 2. *Bene definiuntur cum Aristotele æquivoca; Quòd sint illa quorum nomen est commune, ratio verò substantiæ per nomen importata est diversa.* Ita communis torrens. Concordat etiam D. Augustinus cap. 9. *Dialecticæ* ubi ea sic definit *Æquivoca esse quæ tantum uno tenentur vocabulo, sed diversis expeditionibus* (id est diversis definitionibus) *explicantur.* Et. Quæ sub uno nomine necesse est definire diverse, æquivoci nomen est. Et cap. 10. *Diximus æquivoca esse quæ non uno nomine, ita etiam una definitione possunt teneri.* Probat etiam & explicatur sicut prior. Nam per nomen ibi intelligitur etiam tam verbum quàm participium, quia, ly: lego verum est verbum Logicum, & tamen etiam est æquivocum nam significat non modò legere verum etiam legare. Item per ly substantia intelligitur essentia, seu natura, quia si significaret substantiam de primo predicamento, prout accidenti opponitur, in nullo accidente posset contingere æquivocatio, quòd tamen falsum est in his exemplis, gratus, formosus, & pluribus aliis, nam gratus significat gratum prout à gratia derivatur, & etiam prout derivatur à gratitudine:

formosus verò significat tum habentem pulchram venustatem, & elegantem speciem: tum etiam habentem aliquam formam, quo sensu etiam de formis formosus dici potest.

Arguitur Incontra. Omne quod definitur debet esse quid unum ut docet Aristoteles, sed æquivoca non sunt quid unum, ergò non possunt defini: patet major, quia definitio est imago repræsentativa definiti, ergò unus tantum rei, patet etiam minor, quia sunt essentialiter plura. R. dist. mi. non sunt quid unum entitativè & essentialiter, concedo mi. non sunt quid unum denominativè nego mi. & consequentiam per quod patet etiam ad probationem minoris videlicet essentialiter & entitativè esse plura, non verò denominativè. Inque licet in essentia sua æquivoca plura sunt, prout tamen accipiunt denominationem significati, & eadem voce ac conceptu denotati, sub eadem ratione conveniunt, sicut licet equus hircocervus, tenebræ &c. licet secundum suas entitates in aliqua una ratione non conveniant, conveniunt tamen sub denominatione cogniti, repræsentati &c. Unde dicit Doctor quod æquivoca non sunt unum essentialiter, sunt tamen accidentaliter.

Instatur: Hinc sequeretur quòd ab Aristotele non definirentur æquivoca ut sic, sed potius in quantum rationem univocorum induunt: sed hoc est in conveniens, ergò non definiuntur æquivoca sub ratione univocorum. R. distinguendo sequelam ma. sequeretur &c. si ly in quantum reduplicativè cadit super rem definitam, nego seq. Quia hic revera definiuntur æquivoca pro formal sub secunda intentione, in qua accidentaliter univocantur & eorum natura explicatur veluti in esse signato: Si ly in quantum reduplicet conditionem & modum definiti, concedo sequelam ma. & nego mi. Itaque cuiuscumque rei definibilis conditio est, quòd sit aliquid unum, vel essentialiter, vel saltem accidentaliter.

Urgetur. Æquivoca ita debent defini: ut contradistinguantur ab univocis, sed si habent unitatem non sic contradistinguantur, ergò non poterit defini: mi. probatur, quia illud unum debet habere nomen commune omnibus sub definito conveniens secundum eandem rationem, sed hoc habent etiam univoca, ergò non habebunt per quod distinguantur ab univocis. R. distinguendo ma. ita debent defini: ut contradistinguantur in esse exercito, & ut quid concedo ma. in esse signato, & veluti modus, nego ma. similiter distinguo mi. & nego consequentiam. Itaque æquivoca cum univocis convenire possunt non quidem in rebus significatis, sed in modo, ob secundam intentionem quam fundare possunt, & sub hac ratione non debent defini: ut contradistinguantur ab univocis. Quod si velles adhuc replicare quòd univoca & æquivoca sint opposita, atque adeò unum de alio non possit dici etiam accidentaliter, tunc respondeo esse quidem opposita si utrumq; sumatur ut quid, non esse verò quando unum sumitur ut modus, & alterum ut quid, prout dixi supra genus posse dici species. Ut autem hæc replica clarius intelligatur.

Dico

VII. **Dico 3.** Definitum in datis definitionibus est secunda intentio constitutiva equivocorum, & univocorum in concreto, significata ut supponat pro ipsis rebus equivocatis & univocatis & in esse signato. Ita Scottus communiter & etiam Thomista. Probatur, quia Aristoteles in definitionibus datis dixit, *univoca dicuntur, & equivoca dicuntur & non sunt simpliciter*, ergo definitum sub secunda intentione, cum etiam Quia ad Logicam proprie pertinet res definire prout subsistant secundis intentionibus.

Dices. Definitiones competunt rebus & non secundis intentionibus, ergo res & non secundae intentiones definiuntur, patet ant. quia etiam ipse Aristoteles exemplificavit in rebus. R. dist. ant. conveniunt rebus in actu exercito, concedo, in actu signato, nego ant. & consequentiam: cum probatione Aristotelis; quia ipse exemplificavit praedicationes signatas univocorum & equivocorum per praedicationes exercitas, quod Aristoteli & Logici valde est familiare.

Aequivoca sunt in duplici differentia, nam aliqua dicuntur a casu, aliqua a consilio: *equivoca a casu* ea sunt, quae sine omni prorsus habitudine & convenientia ad invicem eodem nomine appellantur merè fortuito & casualiter, ut proinde etiam a fortuna & a casu vocentur, sic vox *canis* communis est *latrabilis, caelesti, & marino, & architectonico*, *Canis latrabilis* est certa, & nota animalis species à fidelitate commendata: *marinus* est bellua frequens reperibilis in Oceano Zelandico, quae facile cicuratur, *caelestis* est quaedam siderica constellatio à qua dies caniculares nomen habent, & *architectonicus* est lapis, vel illi lapides in muris incompletorum aedificiorum prominere solent, super quos postmodum continuatur fabrica: Sic etiam vox *aves* communis est *gregorio caelesti, & militari*, vox *gallus hominis* in colae in Francia, *gallo gallinaceo & Gallo* pronomini quod in partibus Sueviae & Franconiae viris communiter imponitur. *Aequivoca a consilio* sunt ea, quae participant idem nomen ob aliquam convenientiam, habitudinem & respectum unius ad aliud, quae ideo à consilio etiam appellantur, quia non temerè & inconsulto unum, & idem nomen ad plura significanda extensum est: sic *sanam* dicitur esse nomen *equivocum a consilio*, propter proportionem & similitudinem formae sanitatis, quae est in *homine, in medicina & cibo*; prout ridere dicuntur ob similitudinem lateri hominis &c. Et haec vocantur etiam *equivoca analogae*.

VIII. **Aequivocum iterum subdividitur in** *equivocum equivocans & equivocum equivocatum*, primum est illud nomen quod vocatur *equivocum*, posterius sunt res quae illo nomine equivocante significantur, sic etiam aliud est univocum univocans, & aliud univocatum, Item alia sunt denominativa denominantia, alia denominata &c. Et haec posteriora pro complemento hujus quaestiones explicanda restant.

IX. **Itaq; Denominativa ab Aristotele** definiuntur, quod sint illa, *Quaecumq; ab aliquo solo differentia casu secundum nomen habent appellationem*, ut *Grammatica à Grammatica, fortis à fortitudine*. Quam definitionem aliqui sat frequenter explicant sic, quod denominativa sint quae semper sunt concreta cum forma denominante, quae semper est abstracta, conveniunt in principio nominis, quod infinuatur per ly *secundum nomen habent appellationem & differunt in fine & determinatione*, seu desinentia ejusdem, quod denotatur per ly *solo casu*: id est, eadem nominis cadentia, unde postea ad solvendas difficultates emergentes distinguunt tria denominativorum genera, voce tamen ut studiosus à studio, re tantum, ut studiosus à virtute, re & voce simul, quae sunt exempla à Philosopho allata. Verum tamen haec expositio nimis grammaticalis est, displicetq; Arriaga & Maltrio; Quia alioquin expellerentur & excluderentur à ratione denominativorum multae praedicationes denominativae ut à Musica, mulier musica & à virtute, homo studiosus, nam in priori praedicatione est convenientia in principio & fine vocis, in posteriori verò est tam in principio quam sine differentia; Imò non solum nomina adjectiva à substantivis abstracta dicerentur denominativa, sed etiam casus obliqui nominum & multa adverbia à nominibus derivata, quae cum recto conveniunt in principio, in obliquis desinentiam variant, ut *Lector, Lectoris, Lectori, &c.* Quare melius denominativa explicantur, Quod sint illa concreta quae à suis abstractis differunt in modo significandi, qui est significare per modum adjacentis, & secundum illud nomen adjectivum habent virtutem denominandi, seu denominativè praedicandi, taliter autem, scilicet per modum adjacentis informantis denominantis & qualificantis semper praedicantur accidentia, hinc omne concretum accidentale erit denominativum ut ipse Aristoteles exemplificavit. Concretum verò substantiale tunc tantum, quando nomine significatur adjectivo, erit denominativum; quia etiam talia concreta substantivalia, ut à suis abstractis distinguantur, cadunt ad aliquid & aliud concernunt: scilicet, proprium suppositum, unde per ly *casu* non intelligitur casus obliquus & desinentia nominis, sed cadentia formae ad subjectum, seu suppositum, verbi gratia: naturae humanae, humanitatis, ad aliud suppositum, quia si caderet ad proprium, tunc esset denominativum essentialiale. Per ly verò *Quod secundum nomen habeat appellationem* non debet intelligi quasi per nominis derivationem ab alio, sed potius quia praedicatur secundum nomen tantum de re denominata: appellare enim accipitur quandoque pro praedicari 2. Top. 2. & ita explicavit Aristoteles ipse hanc particulam, cap. de subst. dum dixit differentias essentialiales non praedicari denominativè, bene tamen accidentia de suis subjectis, quia praedicantur de illis secundum nomen tantum, id est, accidentaliter & non essentialiter. Hinc duae requiruntur conditiones ad denominativa; Prima est, ut convenient cum forma denominante in principali significatione; Secunda quod differant in modo significandi, nam cum omnis forma accidentalis quae in subjecto est dupliciter sumi possit, uno modo sub propria consideratione: quatenus ipsa secundum se praecise consideratur,

nem, ut *Grammatica à Grammatica, fortis à fortitudine*. Quam definitionem aliqui sat frequenter explicant sic, quod denominativa sint quae semper sunt concreta cum forma denominante, quae semper est abstracta, conveniunt in principio nominis, quod infinuatur per ly *secundum nomen habent appellationem & differunt in fine & determinatione*, seu desinentia ejusdem, quod denotatur per ly *solo casu*: id est, eadem nominis cadentia, unde postea ad solvendas difficultates emergentes distinguunt tria denominativorum genera, voce tamen ut studiosus à studio, re tantum, ut studiosus à virtute, re & voce simul, quae sunt exempla à Philosopho allata. Verum tamen haec expositio nimis grammaticalis est, displicetq; Arriaga & Maltrio; Quia alioquin expellerentur & excluderentur à ratione denominativorum multae praedicationes denominativae ut à Musica, mulier musica & à virtute, homo studiosus, nam in priori praedicatione est convenientia in principio & fine vocis, in posteriori verò est tam in principio quam sine differentia; Imò non solum nomina adjectiva à substantivis abstracta dicerentur denominativa, sed etiam casus obliqui nominum & multa adverbia à nominibus derivata, quae cum recto conveniunt in principio, in obliquis desinentiam variant, ut *Lector, Lectoris, Lectori, &c.* Quare melius denominativa explicantur, Quod sint illa concreta quae à suis abstractis differunt in modo significandi, qui est significare per modum adjacentis, & secundum illud nomen adjectivum habent virtutem denominandi, seu denominativè praedicandi, taliter autem, scilicet per modum adjacentis informantis denominantis & qualificantis semper praedicantur accidentia, hinc omne concretum accidentale erit denominativum ut ipse Aristoteles exemplificavit. Concretum verò substantiale tunc tantum, quando nomine significatur adjectivo, erit denominativum; quia etiam talia concreta substantivalia, ut à suis abstractis distinguantur, cadunt ad aliquid & aliud concernunt: scilicet, proprium suppositum, unde per ly *casu* non intelligitur casus obliquus & desinentia nominis, sed cadentia formae ad subjectum, seu suppositum, verbi gratia: naturae humanae, humanitatis, ad aliud suppositum, quia si caderet ad proprium, tunc esset denominativum essentialiale. Per ly verò *Quod secundum nomen habeat appellationem* non debet intelligi quasi per nominis derivationem ab alio, sed potius quia praedicatur secundum nomen tantum de re denominata: appellare enim accipitur quandoque pro praedicari 2. Top. 2. & ita explicavit Aristoteles ipse hanc particulam, cap. de subst. dum dixit differentias essentialiales non praedicari denominativè, bene tamen accidentia de suis subjectis, quia praedicantur de illis secundum nomen tantum, id est, accidentaliter & non essentialiter. Hinc duae requiruntur conditiones ad denominativa; Prima est, ut convenient cum forma denominante in principali significatione; Secunda quod differant in modo significandi, nam cum omnis forma accidentalis quae in subjecto est dupliciter sumi possit, uno modo sub propria consideratione: quatenus ipsa secundum se praecise consideratur,

sideratur, præcise ab omni alio, & tunc ipsa significatur in abstracto alio modo prout informat subiectum, & sic est in concreto, unde ipsa in abstracto & denominativum in concreto eandem significant formam, licet sub diversa ratione. Prima regula denotatur *ly quod secundum nomen habet appellationem*, secunda, *per solo casu.*

QUÆSTIO II.

De Analogis.

i.

*Difficultas
quæstionis est
utrum deno-
tur analogia?*

Hanc quæstionem singularitèr examinandam à priori assumpsi, non propter præcisam rationem & definitionem analogorum indagandam, nam de hoc non est tanta difficultas ut particulari quæstione dilucidaretur, sed controversia quæ hic principalitèr agitur est; Utrum videlicet dentur aliqua analogia media inter univoca & æquivoca, ita ut nec ad univoca reducantur, nec ad æquivoca, & consequentèr, nec unius, nec alterius extremi rationem participant, sed participant unius & alterius partialitèr, & sic tertium aliquid resultet; In qua materia Thomistæ ita certò asserunt dari aliquid medium inter æquivoca & univoca, quod ad neutrum reducatur, sed sit aliquid tertium revera, ita ut potius illud supponant quàm de illo disputent? Contrarium tamen tenent solemniores omnes Scotistæ, ut Faber, Meurisse, Mastrius & Bellutus, Baro & plures passim. Ad quod dubium resolvendum non abs re erit prius inquirere quid per analogum intelligant Authores; Itaque analogia derivantur ab analogia quæ est vox græca & teste Quintilian. lib. 1. cap. 1. & Cicerone lib. 1. de universis. latinè idem significat quod *proportio*, seu *comparatio* & *proportionalitas*, ita ut analogia ex vi nominis importet diversitatem cum aliqua similitudine mixtam, nam ea dicuntur propriè proportionata, quæ licet diversa sint, non sunt tamen in tantum diversa, quin sibi in aliquo sint similia; unde analogia definiuntur post Aristotelem 4. Met. cap. 2. & lib. 5. cap. 6. *Quodd sunt ea quorum nomen est commune, ratio verò per nomen significata, neque omnino eadem, neque omnino diversa*: quæ definitio ordinariè recipitur, Quamvis aliqui diversimodè eam explicant, Ex priori autem quæstione clarè deducitur ejus explicatio: hinc ad analogiam requiritur nomen aliquid commune, & ratio aliqua quæ illi nomini substat, quæ ratio objectiva aliquam unitatem & aliquam diversitatem importet.

II.

Analogia, si sumantur magis universalitèr non pro his præcisè quæ etymologiæ nominis importat videlicet, quæ habent inter se proportionem, sed pro illis quæ, nec purè sunt univoca, nec purè æquivoca ex quacunque habitudine procedunt (nam apud Latinos nunc hæc vox analogia est extensa ad significandam non modò proportionem, sed etiam habitudinem per modum ordinis dependentiæ, & attributionis) tunc benè dividuntur in analogia Attributionis, proportionis, seu proportionalitatis & inæqualitatis, quæ de se satis liquet, ita ut non indigeant nisi explicatione. In primis igitur.

Analogia. Attributionis est illa, secundum quam aliqua habent nomen commune, rationem verò substantiæ secundum illud nomen eandem, & secundum habitudines diversam, sic sanum dicitur analogum attributionis, quia convenit medicinæ, pulsui, cibo, & sanitati quæ est in animali, quia sanum cibi, pulsus, & medicinae diversas habent & dicuntur habitudines ad sanitatem; verbi gratià hominis veluti ad terminum; cibus etenim respectum & habitudinem dicit conservantis, medicina efficientis, & pulsus significantis, per pulsus enim veluti per signum deducimur ad cognoscendam sanitatem in animali, hinc patet hujus vocis sanum principalissimum significatum esse ipsam sanitatem formalem, hinc est vulgatum Dialecticorum axiomata; *analogum absolute sumptum sive pro famosiori significato*, cujus ratio est, quia vox illa principalitèr instituta ad illam significandam, quæ postmodum propter alios & alios respectus extensa fuit ad alias significaciones minus principales & proprias.

Analogia Proportionis sunt ea quæ habent nomen commune, rationes tamen per nomen significatas simpliciter diversas, quia tamen sunt proportionalitèr similes, ideo participant commune nomen & constituunt hanc analogiæ speciem cujus varia adferri possunt exempla & adferuntur etiam ab ipso Aristotele, nam 2. post. 87. attulit spinæ & ossis exemplum, eò quod sicut se habet os in animali terrestri, ita spina in piscibus, & 1. Eth. cap. 6. Exemplum visus, quod tam oculo intellectus, quàm oculo corporis dicamur videre. Item Averfa 5. Met. com. 12. attulit exemplum Gubernatoris, quod nomen tam benè de Gubernatore Provinciæ, navis, Communitatis, quàm domus dicitur & vulgatissimum omnium, in ore omnium est risus; qui de homine ridente, & de prato ridente prædicatur, propter proportionem comparationem & similitudinem in amenitate, & jucunditate, quæ per risum in homine exprimuntur; unde ei etiam principalitèr & primariò competit, quia formalitèr inest ei, prato verò non competit, nisi translatione metaphoricà; Sed Controvertitur quomodo nam hæc analogia vocari debeat, an videlicet Proportionis, vel proportionalitatis? Baro simpliciter excludit analogiam proportionalitatis, quod credo cum facere ideo, ex eo quod non constituat particularem speciem (quod utique verum est) ab analogia proportionis; Mastrius & Bellutus verò absolute volunt simpliciter dicendam esse proportionalitatis, non verò proportionis: Mihi tamen videtur, sicut omnino est, quæstionem esse de nomine, unde puto quod hæc analogia quandoque vocari possit proportionis, quandoque proportionalitatis, tunc enim dici posset proportionalitatis, quando nomen refertur ad similitudinem duarum proportionum, ut cum quis dicitur sicut se habent quatuor ad duo, ita octo ad quatuor, unde ad analogiam proportionalitatis requiruntur ad minus tres termini, imò & aliquando quatuor, ut si quis diceret sicut se habent quatuor ad octo, ita se habent tria ad sex; Analogia verò proportionis tunc dici potest, quando tantum est habitudo secundum unam propor-

III.
Definitio
Analogia
attributionis

IV.
Analogia
proportionis
qua sunt.